

HS-17

การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

The Study of Stakeholders' Need in Bachelor Degree of Nursing Curriculum Development
the Establishment Project of the Nursing Faculty, Northeastern University

วัชรีย์ อมรโรจน์วรวุฒิ¹, เสาวลักษณ์ ศรีตาเกษ², พิริยากร คล้ายเพ็ชร³

เครือวัลย์ ดิษเจริญ⁴, ช่อทิพย์ แดงพันธ์⁵, สุพรรณษา จิตรสม⁶, พัชรภรณ์ ชมภูวิเศษ⁷ และ นิชา วงศ์ไว⁸

Wacharee Amornrojanavaravutti¹, Saowaluk Seedaket², Piriyakorn Klaiyapeth³, Kruawan Discharoen⁴,

Chorthip Tangphan⁵, Supansa Chitsom⁶, Patchareepon Chompoowisate⁷ and Nicha Wongwai⁸.

^{1,2,3,4,5,6,7,8}หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

อีเมล: kruawan.dis@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น จำนวนตัวอย่าง 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์แบบปลายเปิด 2) แบบสัมภาษณ์คุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ แบบมีโครงสร้าง 3) แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน ร้อยละ 0.71 อาจารย์ต่างคณะของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน ร้อยละ 3.55 ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน จำนวน 43 คน ร้อยละ 15.25 ผู้ใช้บัณฑิตจากรัฐ จำนวน 49 คน ร้อยละ 7.27 ประชาชน จำนวน 34 คน ร้อยละ 12.06 ผู้ป่วยที่เคยใช้บริการในโรงพยาบาล จำนวน 54 คน ร้อยละ 19.15 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ชั้นปีที่ 6 จำนวน 60 คน ร้อยละ 21.28 คุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่เป็นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เรียงตามลำดับ ดังนี้ มีการบริการด้วยใจ เอาใจใส่ มีจิตสาธารณะ มีคุณธรรม จริยธรรม เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ มีความพร้อมในการทำงาน มีทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่ดี สามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีได้ มีบุคลิกภาพดี มีองค์ความรู้ทางการพยาบาล ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และ มีการสื่อสารที่ดีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

คำหลัก: ความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

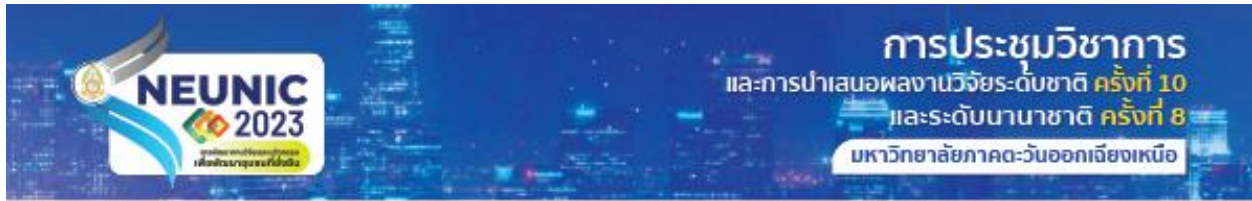
Abstract

A Study was the Stakeholders' need in the curriculum development of a Bachelor of Nursing Science Program in the Nursing Faculty, Northeastern University , Khon Kaen. The sample consisted of 282 people. The research tools were 1) an open-ended questionnaire on the characteristics of desirable nursing graduates, 2) an interview form on the desired characteristics of nursing graduates with structured and 3) the questions for small group discussions. The study found that the number of respondents were 2 Northeastern University administrators;the chancellor, vice chancellor for academic affairs, (0.71%), 30 faculty members of the Northeastern University, (10.64 %), 10 supporting personnel of the Northeastern University, (3.55 %),43 Graduate users from the private sector,(15.25%); 49 Graduate users from the public sector, (7.27%); People, 34 general public (12.06%); 54 Patients who used to use services in the hospital, (19.15%), 60 students in grade 5 and grade 6, (21.28%). Characteristics of nursing graduates that were the needs of stakeholders, ranked in order: having service mind, attentiveness, public mind, morality, ethics, kindness, honesty, readiness to work, have a good nursing practice skills, enable to use tools and technology, good personality, have nursing knowledge, always eager to learn and develop oneself and have good communication in both Thai and English.

Keywords Stakeholders' needs, Curriculum development, Bachelor of Nursing Science Program

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความผันแปรและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคม อันเนื่องมาจากโลกกำลังอยู่ในยุค “VUCA World” (Volatility ความผันผวน, Uncertainty ความไม่แน่นอน, Complexity ความสลับซับซ้อน และ Ambiguity ความคลุมเครือ) ซึ่งเป็นยุคแห่งความผันผวน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบกับ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และการบริการสุขภาพของประเทศไทย ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Economic Recession) อย่างรุนแรง ประชาชนได้รับผลกระทบต่างๆ เช่น การมีรายได้อลดลง รู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต และอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น หากไม่สามารถปรับตัวหรือปรับตัวได้ช้า อาจส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ อารมณ์ ได้แก่ ความวิตกกังวล ความเศร้า ความหดหู่ ความสับสน ไม่สามารถจะคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคตได้แน่ชัด รวมทั้งโลกได้เข้าสู่ยุค “BANI World” (Brittle ความเปราะบาง, Anxiety-inducing หรือ Anxious ความกังวล, Nonlinear ความไม่แน่นอน คาดการณ์ไม่ได้ และ Incomprehensible เข้าใจได้ยาก สับสนทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพจิต และการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ เกิดเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital based globalization) เพิ่มขึ้น ก้าวสู่สังคมไร้เงินสด ทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพด้วยเทคโนโลยีด้านดิจิทัลมากขึ้น ส่งผลให้การบริการด้านสุขภาพต้องมีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการการบริการด้านสุขภาพที่รวดเร็วเพิ่มขึ้นด้วย

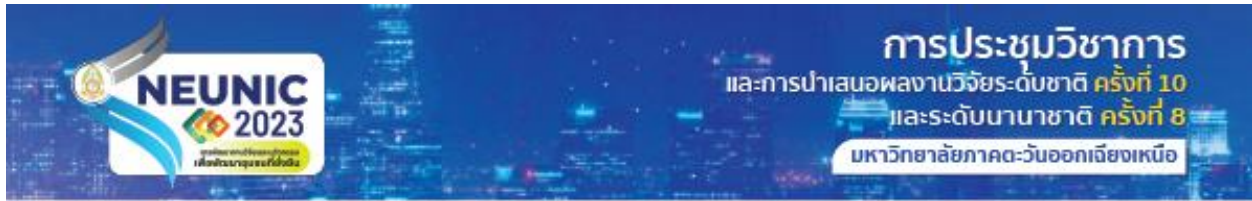

ประกอบกับสถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน พบว่า ประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น (สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ;2562) โครงสร้างของประชากรไทยกำลังเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2566 และเป็นสังคมสูงวัยในระดับสูงสุดใน ปี พ.ศ. 2567 คาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.28 เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ โรคเรื้อรัง และภาวะการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อคนวัยทำงานสูงขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการสุขภาพ และความต้องการบุคลากรทางสาธารณสุขที่มีสมรรถนะเฉพาะในการเตรียมความพร้อมเพื่อดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น รวมทั้งโครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จำนวนสมาชิกครอบครัวลดลง ทำให้สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ เด็ก หรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงขาดผู้ดูแล อีกทั้งสภาพที่อยู่อาศัยที่มีความแออัด ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

การมีสุขภาพดีทุกช่วงวัยเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นวาระสำคัญของโลกที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2573 จึงผลักดันให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) เต็มรูปแบบโดยเร็ว คือเป็นศูนย์กลางบริการทางการแพทย์และสุขภาพครบวงจร (Medical service hub) ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness hub) ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์ทางสุขภาพ (Product hub) ศูนย์กลางวิชาการและงานวิจัย (Academic hub) และต่อยอดสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้ภาคธุรกิจมีความต้องการบุคลากรทางสุขภาพโดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น โดยต้องมีทักษะด้านแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการทางธุรกิจสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรอบรู้ เท้าทัน รวมถึงการสร้างสรค์นวัตกรรมทางสุขภาพ

คณะรัฐมนตรีได้มีประกาศให้วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์เป็นสาขาขาดแคลนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา โดยปัจจุบันมีพยาบาลวิชาชีพจำนวน ประมาณ 158,000 คน คิดสัดส่วนพยาบาลต่อจำนวนประชากรประมาณ 1 ต่อ 419 คน ซึ่งถือว่ามีส่วนที่สูง นอกจากนี้เมื่อเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ขึ้นในปี 2562 ภาวะการดูแลผู้ป่วยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังต้องใช้ความรู้และทักษะใหม่ๆ ในการดูแลผู้ป่วย และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยและพยาบาลที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ สถานการณ์พยาบาลจึงได้มี นโยบายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาล โดยการเสนอให้ผลิตพยาบาลเพิ่ม และเพิ่มทักษะแบบผสมผสาน (skills mix) รวมทั้งส่งเสริมความก้าวหน้าในงานให้สูงขึ้น โดยได้เสนอแนะแนวทางต่อคณะรัฐมนตรีในการผลิตพยาบาลเพิ่ม ในปี 2565

จากนโยบายระดับประเทศและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เยาวชน รวมถึงคนวัยทำงานบางส่วนให้ความสนใจ และมีความต้องการในการสมัครเข้าเรียนในสาขาด้านการพยาบาลมากขึ้น จนสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ไม่สามารถรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นนั้นได้ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ตระหนักถึงความจำเป็นในการผลิตบุคลากรทางการสาธารณสุขโดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการด้านตลาดแรงงานของท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เมื่อสำเร็จการศึกษาก็จะกลับมาทำงานในภูมิภาคนี้หรือใกล้เคียง และด้วยความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ กอปรกับความรับผิดชอบที่มีมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีต่อสังคม มุ่งรองรับผลิตบัณฑิตให้ตอบโจทย์ในโครงการ “โรงพยาบาลเพื่อพี่น้องชาวอีสาน” MEDICAL HUB ใหญ่สุดในอาเซียน โครงการศูนย์การแพทย์ชั้นเลิศ โดยโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่รองรับประชากรกว่า 20 ล้านคน ทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือและทั่วประเทศ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง ส่งผลให้มีความต้องการบุคลากร

ด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชน ได้เล็งเห็นสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว ประกอบกับมีความพร้อมทั้งในด้านเงินทุน อาคารสถานที่ ห้องเรียน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ ตลอดจนทีมผู้บริหารเห็นความสำคัญในการดำเนินงาน จึงได้จัดทำโครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ขึ้น โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและสภามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีมติให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ ตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม 2565 เป็นต้นมา

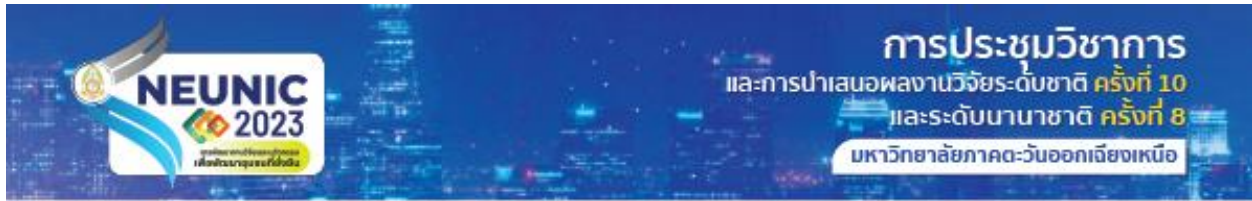
การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ขอเปิดใหม่นั้น จำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริบทของชุมชน ตลอดจนสภาพปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ท้องถิ่น คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น จึงได้ดำเนินการสำรวจปัญหาและความต้องการการผลิตพยาบาล ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders' Needs) ในจังหวัดขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่ได้คุณภาพและตรงตามความต้องการของสังคมในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเอกสารทางวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็นและสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ออกแบบในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการศึกษา เก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 8 มกราคม- 4 มีนาคม 2566

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย
  - 1.1 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาจารย์จากทุกคณะ รวมทั้งบุคลากรสายสนับสนุน
ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย
ผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย พยาบาลปฏิบัติการ
  - 1.2 ประชาชนทั่วไป
  - 1.3 กลุ่มผู้ป่วยที่ใช้บริการในโรงพยาบาลต่างๆ
  - 1.4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ชั้นปีที่ 6
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม (ออนไลน์) แบบสัมภาษณ์ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย

3. รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ผ่านมาวิเคราะห์แล้วไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 2 คน
2. อาจารย์ต่างคณะของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 30 คน
3. บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 10 คน
4. ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน	จำนวน 43 คน
5. ผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐ	จำนวน 49 คน
4. ประชาชน	จำนวน 34 คน
5. ผู้ป่วยที่เคยใช้บริการในโรงพยาบาล	จำนวน 54 คน
6. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ชั้นปีที่ 6	จำนวน 60 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ
2. แบบสัมภาษณ์ ประเภทมีโครงสร้าง
3. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ผ่านระบบออนไลน์ อธิบายวิธีการเก็บข้อมูล และส่งแบบถามทาง Google Form ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ Messenger ของเฟสบุ๊ก หรืออีเมล
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ใช้คำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยในกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน และภาครัฐ ของโรงพยาบาลต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้ความถี่และร้อยละ
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปรูปข้อมูลตามประเด็นหัวข้อที่กำหนดไว้ และนำมารวบรวมเป็นภาพรวมของความต้องการการผลิตบัณฑิตพยาบาลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการศึกษา

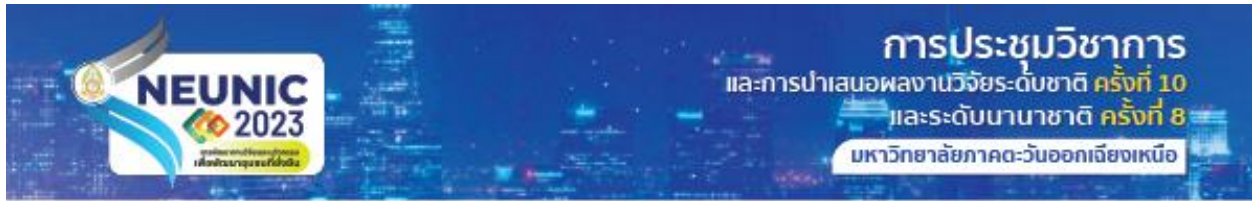
จากการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders' needs) โดยการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 282 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71 อาจารย์ต่างคณะของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55 ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 15.25 ผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 7.27 ประชาชน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 12.06 ผู้ป่วยที่เคยใช้บริการในโรงพยาบาล จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ชั้นปีที่ 6 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 ดังข้อมูลรายละเอียดที่แสดงใน ตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	0.71
2. อาจารย์ต่างคณะของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	30	10.64
3. บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10	3.55
4. ผู้ใช้บัณฑิตจากภาคเอกชน	43	15.25
5. ผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐ	49	7.27
4. ประชาชน	34	12.06
5. ผู้ป่วยที่เคยใช้บริการในโรงพยาบาล	54	19.15
6. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ ชั้นปีที่ 6	60	21.28
รวม	282	100

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล (n=282)

คุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล	จำนวนคนที่แสดงความคิดเห็น
1. มีการบริการด้วยใจ เอาใจใส่ มีจิตสาธารณะ	240
2. มีคุณธรรม จริยธรรม เมตตา กรุณา ซื่อสัตย์	223
3. มีความพร้อมในการทำงาน	215
4. มีทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่ดี	212
5. สามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีได้	175
6. มีบุคลิกภาพดี	180
7. มีองค์ความรู้ทางการพยาบาล	178
8. ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	160
9. มีการสื่อสารที่ดีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ	159

สรุปประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่ต้องการควรเป็นผู้ที่พร้อมบริการด้วยใจ เอาใจใส่ มีจิตสาธารณะ ดังคำกล่าวของ หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลเอกชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “พยาบาลต้องมีความรู้ ปฏิบัติงานโดยยึดคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ดีและเก่ง มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ” มุ่งมั่นความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการดูแลผู้รับบริการ พร้อมปฏิบัติงาน รวมถึงต้องมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพ กระตือรือร้น มีทักษะการสื่อสารที่ดี เรียนรู้ได้เร็ว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ มีผู้ใช้บัณฑิตจากภาครัฐได้สะท้อนปัญหาว่า “พยาบาลจบใหม่ควรเน้นด้านวิชาการ การฝึกปฏิบัติ และหัตถการต่างๆ เพราะน้องพยาบาลที่จบใหม่ตอนนี้ทำงานอะไรไม่เป็น ต้องมาสอนกันใหม่เกือบทั้งหมดเหมือนเป็นนักศึกษา น้องพยาบาลที่จบมาแล้วควรมีความพร้อมที่จะทำงานได้เลย” และ “ควรเก่งทั้งวิชาการและการปฏิบัติงาน ควรมีน้ำใจทั้งกับคนไข้และเจ้าหน้าที่ด้วยกัน แข็งแกร่ง และอดทน” ตลอดจนมีการพัฒนาตนเอง พัฒนางานด้านการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ พัฒนางานควบคู่กันไปได้ ดังคำกล่าวของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ว่า “อยากเห็นพยาบาลที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการงานพยาบาลกับศาสตร์อื่นๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ การพัฒนานวัตกรรมหรืองานวิจัย สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ พัฒนางานควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะอื่นๆ และจุดเด่นของหลักสูตรที่น่าสนใจ

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีความจำเป็นต่อการดูแลสุขภาพของประชาชนในภูมิภาค และตอบสนองต่อสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ของประเทศไทย ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ว่า “สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้ม ประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 70% ของประชากรทั้งหมด ในปี 2570 พยาบาลที่ผลิตออกมา ควรมีลักษณะเด่นคือ เรื่องการดูแลผู้สูงอายุด้วย”
2. หลักสูตรได้รับความสนใจและมีความต้องการเข้าศึกษาอย่างมากจากผู้ที่ต้องการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
3. หลักสูตรควรเน้นคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิต คือ Smart and Warm มีจิตบริการ มี Service mind ที่ติดตามอัตลักษณ์ของคณะพยาบาลศาสตร์ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
4. ควรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ดังคำกล่าวของผู้บริหารและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่า “อยากให้มุ่งเน้นการผลิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากที่อื่น อนาคตอยากเห็นพยาบาลไปสู่นานาชาติ มีความเป็นสากล สามารถให้บริการสุขภาพสำหรับลูกค้าทุกชาติทุกภาษาได้”

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้โดยวิธีการสอบถาม สัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 282 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องเป็นผู้ที่พร้อมบริการ เอาใจใส่ มีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นความรู้ที่จำเป็น เกี่ยวกับการดูแลผู้รับบริการ พร้อมปฏิบัติงาน รวมถึงต้องมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพ

กระตือรือร้น มีทักษะการสื่อสารที่ดี เรียนรู้ได้เร็ว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเอง พัฒนางานด้านการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา สังเคราะห์ พัฒนางานควบคู่กันไป ซึ่งคุณลักษณะที่ได้จากการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของกรมการแพทย์ ปี 2562 ที่ว่า ประชาชนควรได้รับบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพอย่างเสมอภาค ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านสาธารณสุข และยุทธศาสตร์และนโยบายการปฏิรูปของกรมการแพทย์ อันเกิดประโยชน์ต่อการวางแผนงานในระบบบริการสุขภาพในลำดับต่อไป เช่นเดียวกับการศึกษาของ จีรเนาว์ ทศศรี และคณะ(2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ของ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนที่เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ควรประกอบด้วย การเป็นคนดีของสังคม สามารถดูแลผู้ใช้บริการที่มี ปัญหาสุขภาพซับซ้อน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่บูรณาการความรู้ที่เรียนมาสู่การปฏิบัติ ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และ แนวคิด/ทฤษฎีทางการพยาบาลต่าง ๆ โดยเน้นภูมิปัญญาตะวันออก เพื่อความเหมาะสมกับภูมิประเทศและประชากร รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังต้องให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้ เช่นเดียวกับ การศึกษาของ สุภาพิชญ์ โพน โบรมันน์ และคณะ(2564). ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลไทย: มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการพยาบาล พบว่ามุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวิชาชีพพยาบาล ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะที่พึงประสงค์ในบัณฑิตพยาบาลในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นไปในแนวทางเดียวกันตามกรอบมาตรฐานที่กำหนดโดยสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยกลุ่มตัวอย่างได้เน้นย้ำความสำคัญของสมรรถนะที่พึงประสงค์ไว้ 9 ประการ ได้แก่ 1) ความรักและความเมตตา กรุณา 2) การคิดเชิงวิพากษ์และ สร้างสรรค์ 3) การคิดและแก้ปัญหาเชิงกลยุทธ์ 4) การจัดการกับความท้าทาย 5) ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีมและการจัดการ 6) การวิจัย 7) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 8) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 9) ภูมิปัญญาไทย

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ควรมีรูปแบบสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลไทยในอนาคตที่ได้พัฒนาขึ้นตามมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวสรุปได้ว่าสมรรถนะที่พึงประสงค์ในบัณฑิตพยาบาลไทยในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นมีหลายประการควรมีการนำเอามุมมองเหล่านี้มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทในอนาคตและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา สำหรับกลุ่มที่มีความต้องการเข้าศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และสถาบันการศึกษาเอกชนและรัฐบาลที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีความสอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนด้วย
2. ควรเพิ่มรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ในการรับบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ร่วมด้วย

การนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

คณะผู้ศึกษาได้นำผลจากการศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้มาใช้ในการออกแบบการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2565 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติสำหรับวิชาชีพการพยาบาล ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สุขภาพ กระตือรือร้น มีทักษะการสื่อสารที่ดี เรียนรู้ได้เร็ว ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเอง พัฒนางานด้านการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น คือ “บัณฑิต จิตสาธารณะ พัฒนาชุมชน” และเป็นที่มาของการกำหนดอัตลักษณ์บัณฑิตของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่นที่ว่า “รอบรู้ เอาใจใส่ และพร้อมปฏิบัติงาน”

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.(2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจข้อมูลและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรมการแพทย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 .ศูนย์สำรวจนิด้าโพล; กรุงเทพฯ .
- จิระเนาว์ ทศศรี.(2558). ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์,7(3),74-84.
- ศุภาพิชญ์ โพน โบรมันน์,ทองสวย สีทานนท์, ศุกรใจ เจริญสุข, กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, กฤษดา แสงวดี.(2564). สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลไทย:มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการพยาบาล. วารสารสถาบัน บำราศนราครุ,15(2), 71-81.